

Knjiga bosanski planinski konj Boj za ogroženo pasmo

V oktobru je izšla zanimiva in vsebinsko ter slikovno zelo bogata knjiga *Bosanski planinski konj – najstarejša avtohtona pasma na Balkanu v izumiranju*, katere avtorji so Matjaž Mesarič, Anton Dolinšek in Peter Dovč.

Bosanski planinski konj je bil že od nekdaj stalni spremljevalec narodov na območju Bosne in Hercegovine in centralnega Balkana. Od nekdaj je poznan kot eden najboljših planinskih konj na svetu za prenos tovora. Je univerzalen konjiček za delo na kmetiji, v poljedelstvu, za delo v gozdu, za jahanje, vprego in prenašanje tovora. Grki te male konje omenjajo že v 4. st. pr. n. št. na področju reke Neretve, kjer so imeli trgovsko kolonijo. Rimljani podelijo območju Bihača dovoljenje za trgovanje s temi konji. Izjemno pomembno vlogo so imeli ti konji kot tovarne živali v srednjem veku, ko so bili poznani daleč naokoli. Tovorjenje blaga je potekalo od Istanbula, takratnega Konstantinopolisa, največjega in najbogatejšega mesta v Evropi v tem obdobju. Konji so blago tvorili po celotnem Balkanu in naprej na zahod, proti severu in na drugi strani celo do Egipta. Omeniti je potrebno tudi uporabo teh konj za oskrbo otomanske vojske, ko je osvajala ozemlja po Evropi, bližnjem vzhodu in Aziji. Ti konji so imeli nezamenljivo vlogo v prvi svetovni vojni, tako na vzhodni kakor tudi na zahodni fronti, pri bojevanju v gorovju. Dr. A. Staffe, visoki avstroogrski oficir in upravnik kobilarne Lipica, je leta 1916 v svojem znanstvenem delu med drugim zapisal:

»Upam si trditi, da na tem bojišču brez naših bosanskih tovarnih živali bojevanje ne bi bilo mogoče, saj so prenašali tovore, za katere bi drugače morali imeti številne žičnice in trume nosačev. Podobno je bilo na Karpatih in na Balkanu.« Prav tako pomembno vlogo so imeli v drugi svetovni vojni, saj so se največje ofenzive in boji odvijali prav v goratih območjih bivše Jugoslavije, predvsem v BiH. Delovanje partizanskih enot bi bilo brez uporabe teh konj mnogo težje.

Vse to in še mnogo več je predstavljeno v knjigi, ki je razdeljena na 13 poglavij. Od izvora in udomačitve konj nasploh, do razvoja konjereje na območju Jugoslavije od IVX. st. dalje, zatem izvor in razvoj bosanskih planinskih konj, njihove morfološke značilnosti, krvne linije žrebcev in rodovi kobil. Posebej pomembno je poglavje genetska raznolikost, v katerem so slovenski strokovnjaki dr. Mesarič in dr. Cotman z Veterinarske fakultete ter prof. Dovč in dr. Kavarjeva z Biotehniške fakultete z molekularnimi preiskavami na osnovi mitohondrijske DNK dokazali zelo star izvor pasme, ki vsebuje gene prvotnih, izvornih populacij konj. V posebnem poglavju sta opisana vloga in pomen bosanskega planinskega konja v zgodovini in posebej vloga in pomen teh konj v Sloveniji. V Slovenijo so ti

Bosanski planinski konj že stoletja živi tudi na našem ozemlju.

Bosanski planinski konji so nezahtevni za rejo in za jahanje.

konji zanesljivo prišli že v 15. st. Tudi Martin Krpan je imel bosansko kobilico, te konje pa omenja tudi J. V. Valvasor. V knjigi so fotografije vseh pomembnejših kobil in žrebcev, ki trenutno sestavljajo 154 konj v čisti pasmi, kolikor jih je, saj je pasma resno ogrožena in ji grozi izumrtje. Od nekdanjega števila več kot 500.000 teh konj v bivši Jugoslaviji jih je ostalo bore malo. Deželne vzreje v BiH skoraj ni več, enako je tudi v drugih območjih bivše Jugoslavije. Obširno slikovno gradivo, zbrano v letih raziskovanja, bo dobrodošla pomoč naslednjim generacijam pri ohranitvi in raziskavah bosanskih planinskih konj. Knjiga je namenjena tako širši javnosti, ljubiteljem konj, kakor tudi strokovnjakom, saj želijo z knjigo opozoriti na kritično ogroženost pasme in da je skrajni čas, da poskušamo rešiti ta izjemni genetski material, ki ga trenutno še imamo v ergelah oziroma vzrejnih centrih Borike, Planido, Gorski kotar in Žiga.

V nadaljevanju aktivnosti in prizadevanj Mednarodnega združenja rejcev bosanskih planinskih konj in rejcev za ohranitev pasme je Biotehniška fakulteta, odd. za zootehniko, 9. oktobra organizirala enodnevni mednarodni simpozij na temo Status in perspektive bosanskih planinskih konj, na katerem je svoje referate predstavilo kar deset strokovnjakov. Poleg avtorjev knjige še profesorja Grönnefeld in Hainbuch iz Nemčije, dr. Druml iz Avstrije, prof. Zečević in mag. Žiga iz BiH, Elderadžić iz Rewilding Europe in dr. Cotman iz Slovenije.

M. M.

Foto: Anton Dolinšek, Branko Klančar, Matjaž Mesarič

Za bralce Revije o konjih

29,90 €

NAROČILA:
planido@siol.net
 GSM: 041 640 638

NAJSTAREJŠA AVTOHTONA
 PASMA NA BALKANU V IZUMIRANJU
**BOSANSKI
 PLANINSKI
 KONJ**
**BOSNIAN
 MOUNTAIN
 HORSE**
 THE OLDEST INDIGENOUS BREED IN
 THE BALKANS FACING EXTINCTION

MATJAŽ MESARIČ | ANTON DOLINŠEK | PETER DOVČ

320 strani, 390 slik, A4 trdi vez